

Kuntalaisaloite kaavoituksen keskeyttämisestä ja luonnonsuojelualueen perustamisesta / vastauksen antaminen

KH 15.06.2026 § 207
270/00.01.03.01/2026

Kuntalainen on jättänyt 11.5.2026 kuntalaisaloitteen, joka on luotu kuntalaisaloite.fi -palvelussa, julkaisupäivämäärä 11.5.2026. Linkki aloitteen julkiselle sivulle Kuntalaisaloite.fi -palvelussa <https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/47892>

Äänekosken kaupungin hallintosäännön 22 §:n mukaan asemakaavan laatimisesta päättää kaupunginhallitus. Kaupunginhallitus käsittelee kaavoitusta koskevan kuntalaisaloitteen ja tekee päätöksen aloitteen johdosta aiheutuvista toimenpiteistä. Aloitteen tekijälle on ilmoitettu käsittelyaikataulusta ja käsittelevästä viranomaisesta sähköpostitse 1.6.2026.

Aloitteessa esitetään seuraavaa;

koittakaa käyttää järkeä tässä asiassa. Muuttoliike on Äänekoskelta pois päin, älkää turhaan suututtako niitä asukkaita jotka kantavat vielä verouronsa tänne.

Äänekosken kaupungin tulee keskeyttää asemakaavan muutos Abrahaminrannasta Hernevalkamaan pikimmiten ja kumota voimassa oleva asemakaava. Kaavoitus ei ole taloudellisesti kuntalaisten kannalta järkevä, ja kaavan/rakentamisen kustannukset ja haitat lankeavat kuntalaisille ja alueen lapsiperheille. Koillisranta on kylmä, tuulinen ja auringoton paikka ja kuten Ääneniemikin kallioista ja jyrkkää louhikkoa jolloin maanrakentamisen kustannukset nousevat n. 100 000 – 150 000 € normaalista rakennuspaikasta. Myös kunnallistekniikan rakentaminen on kalliimpaa. Nykyisellään rakentamattomana Mörtin koillisranta palvelee kuntalaisia lähiluonto- /virkistysalueena. Äänekoskella on yli 150 myymätöntä tonttia ja Mörtissäkin useita.

Luonnonsuojelualueet ovat luonnon monimuotoisuutta suojelevia, lailla rauhoitettuja alueita. Tällä alueella viihtyvät niin viitasammakot, liito-oravat kuin lepakot sulassa sovussa ulkoilijoiden kanssa. Koillisrannan tapauksessa vanhan metsän ja luonnontilaisen puuston säilyttäminen ja luonnonsuojelualueeksi muuttaminen tukisi kunnan strategiaa lähiluonnon säilyttämisestä ja toimisi vetovoimatekijänä ja vastavoimana Äänekosken teollisuuden alta raivattujen alueiden osalta antaen vahvan statementin kunnan sitoutumisesta arvoihinsa. Kunta omistaa alueen joten tälle ei ole mitään estettä. Myös ilmastonmuutoksen ja äärisääntöjen torjunnan kannalta tämä olisi oikeasuuntainen liike.

Kaupungin talouden kannalta investointien siirtäminen alueen rakentamisen osalta on välttämätöntä mutta jos kaavoitus, kunnallistekniikka ja tiestö ovat valmiina 2030, on meillä taas käsissämme yksi kalliisti rakennettu alue lisää joka jää osittain rakennetuksi, tätä voi kutsua kalliiksi maankäytön osaoptimoinniksi.

Kaavoituksen keskeytyksellä voidaan säästetyt varat ohjata muualle järkevimpiin asioihin (kunnossapitovelka, kyläkoulut jne) vaikkakaan väestönkehityksen realismilta Äänekosken osalta ei voida välttyä ja se pitää huomioida päätöksenteossa (esim. tässä keskeytyksessä).

Kaavoituksen taustat

Koillirannan voimassa olevaa asemakaavaa koskeva asemakaavan muutoshanke Aabrahaminrannasta Hernevalkamaan on käynnistetty ja saatettu vireille kaupunginhallituksen päätöksellä 13.1.2025 § 4. Kaupunginhallitus päätti asemakaavamuutoksen valmisteluaineiston nähtäville asettamisesta 15.9.2025 § 242. Kuntalaisaloitteen jättänyt on antanut palautetta sekä vireilletulovaiheessa, että valmisteluaineiston nähtävillä ollessa. Kaava-aineiston liitteenä olevaan vuorovaikutusraporttiin on sisällytetty vireilletulovaiheessa tullut palaute ja kaavoittajan vastineet niihin. Valmisteluvaiheessa tulleeeseen palautteeseen ei vastineita ole vielä käsitelty, koska kaavaehdotusta ei ole kaupunginhallituksessa käsitelty nähtäville asettamista varten, jossa yhteydessä valmisteluvaiheen vastineet normaalisti käsitellään.

Luonnonsuojelualan perustamisen edellytykset

Luonnonsuojelualan perustaminen ei maankäytön näkökulmasta ole kaupungin tavoitteiden mukaista kyseisellä, Ääneniemeen sijoittuvalla Koillirannan alueella. Kaupunki on sijoittanut alueelle varoja hankkiessaan alueen omistukseensa tavoitteenaan kaavoittaa asumisen alueita ja kehittääkseen yhdyskuntarakennettaan kohtuulliselle etäisyydelle Äänekosken keskustasta.

Luonnonsuojelulain 43 §:ssä luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset ovat

- 1) Kansallispuistot;
- 2) luonnonpuistot;
- 3) valtion muut luonnonsuojelualueet;
- 4) yksityiset luonnonsuojelualueet.

Luonnonsuojelualan perustamisen edellytyksenä on (YSL 43 §), että:

- 1) alueella elää tai on uhanalainen, harvinainen tai harvinaistuva eliölaji, eliöyhteisö, luontotyyppi tai ekosysteemi;
- 2) alueella on 78 §:ssä tarkoitetun tiukkaa suojelua edellyttävän eläinlajin yksilön lisääntymis- tai levähdyspaikkoja;
- 3) alueella on erikoinen tai harvinainen luonnonmuodostuma;
- 4) alueella on erityistä maisemallista arvoa;
- 5) luontotyypin tai eliölajin suotuisan suojelutason säilyttäminen tai saavuttaminen sitä vaatii;
- 6) alueella on erityistä merkitystä luontotyyppien tai eliölajien mahdollisuuksille sopeutua ilmastonmuutoksen vaikutuksiin;

- 7) alue on muutoin kuin 1-6 kohdassa tarkoitetuilla tavalla niin edustava, tyypillinen tai arvokas, että sen suojelu voidaan katsoa luonnon monimuotoisuuden tai kauneuden säilyttämisen kannalta tarpeelliseksi.

Maankäytön tarkoituksenmukaisuus

Asemakaavan valmistelua varten on alueelle laadittu biologin toimesta luontoselvitys vuonna 2024 (raportti 31.10.2024, Latvasilmuosk). Maankäytön suunnittelu perustuu tarpeellisten selvitysten laadintaan ja eri tavoitteiden yhteensovittamiseen laadittu selvitysaineisto huomioon ottaen. Laaditun luontoselvityksen ja alueella voimassa olevan asemakaavan perusteella ei tiedossa ole sellaisia lähtökohtia, että luonnonsuojelualueen perustaminen olisi tarkoituksenmukaista.

Luontoselvityksessä todetaan, että selvitysalue on kokonaisuudessaan metsätalousmaata ja varsin puustoinen. Tyypillisiä ovat havupuuvaltaiset kasvatusmetsät. Metsiä on hoidettu aktiivisesti ja harvennettu, eikä erityisen runsaasti lahopuuta esiinny. Alueella on Äänekosken alueelle tyypillisesti myös vaateliaampaa lehtolajistoa siellä täällä kangasmetsien peruslajiston joukossa. Alueelta ei ole tiedossa aiempia havaintoja huomionarvoisista kasvilajeista tai metsälain erityisistä elinympäristöistä. Hernevalkaman alueelta on tunnistettu aiemmissa selvityksissä lehto- ja norokohde. Alueelta rajattiin luontotyyppien perusteella kolme aluetta, jotka ovat luontotyyppien ja lajistonsa puolesta monimuotoisuutta turvaavia (*Hernevalkaman noro ja lehto, rinnelehto, Hernevalkaman lähde*). Lähdeympäristöt ovat lisäksi vesilain suojaamia.

Selvitysalueelta ei tehty havaintoja liito-oravan papanoista. Aiemmissa selvityksissä on havainto ydinalueesta vuoden 2014 selvityksestä (Ala-Risku 2014) Hernevalkamaan johtavan uran varresta sijoittuen nyt selvitetyn alueen rajalle, osin sen ulkopuolelle. Täältä alueelta ei tehty nyt papanahavaintoja. Havaintoja papanoista ei ole myöskään 2020 tehdyssä selvityksessä (Ramboll 2020). Selvitysalueen eteläosa on kuitenkin edelleen potentiaalista liito-oravan elinympäristöä.

Selvitysalueen rantatyyppi on karu. Maastonselvityksen perusteella alueelle ei sijoitu viitasammakoille tai direktiivin sudenkorentolajeille soveltuvia elinympäristöjä kuten pienkosteikoita tai reheviä rantaluhtia.

Alue on metsäinen ja linnusto on maantieteelliselle alueella tavanomaista metsälajistoa. Alue sijoittuu taajama-asutuksen laidalle, mikä vähentää aremman ja vaateliaamman metsälajiston esiintymistodennäköisyyttä. Maalinnuston tiheys alueella oli tavanomainen ilman selviä keskittymiä. Uhanalaisen lajiston määrä oli alueella melko vähäinen painottuen eteläosan arvokkaina tunnistetuille kohteille.

Selvitysalueelta ei paikannettu lepakoiden lisääntymis- tai päivehtimispaikoiksi erityisen hyvin sopivia kohteita kuten hylättyjä rakennuksia, kallioluolia tai metsäkuvioita, joilla on runsaasti kolopuita. Alueella ei sijaitse myöskään lepakoille erityisen tärkeitä ruokailualueita.

Alue säilyy edelleen suurelta osin kaupunkilaisten virkistysalueena, jota voidaan asemakaavan mukaisilla alueilla kehittää ja liikkumismahdollisuuksia parantaa.

Vastine esitettyyn kaavoituksen keskeyttämiseen

Asemakaavan muutoksessa on huomioitu laaditun luontoselvityksen havainnot. Alueelle on eri vaiheissa laadittu luontoselvityksiä eri toimijoiden toimesta, joiden tulokset eivät ole ristiriidassa keskenään. Kaavamuutoksella luonnon monimuotoisuuteen vaikuttava Hernevalkaman läheinen alue, suunnittelualueen eteläosa, tulee parantamaan arvojen säilymistä voimassa olevaan asemakaavaan nähden. Luonnonsuojelualueen perustamiselle ei ole edellytyksiä, luontoarvot huomioidaan asemakaavamuutoksessa tarkoituksenmukaisin merkinnöin. Kaavan keskeyttäminen ei tue luontoarvojen säilymistä, koska voimassa olevassa asemakaavassa rakentaminen painottuu näille alueille suunnittelualueen eteläosassa. Kaavamuutos parantaa tilannetta huomattavasti. Asemakaavan muutoksella rantaviivaa vapautuu ja lähivirkistysaluetta muodostuu laajempina kokonaisuuksina suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan. Voimassa olevan asemakaavan kumoaminen ei tue kaupungin tavoitteita uusien asukkaiden tavoittelemisessa. Niin uusia tulijoita kuin nykyisiä kaupungin asukkaita on tiedustellut maankäyttöpäalveluilta Koillisrannan asemakaavan toteuttamisesta tavoitteenaan sijoittua alueelle.

Kaupungin väestön vähenemiseen vaikuttaa osittain myös se, että luonnollinen väestönlisäys on ollut usean vuoden ajan negatiivinen. Vuosien 2025 ja 2026 aikana on kaupungille tullut myyntiin yhteensä viisi uutta rantatonttia sijoittuen Koivistonkylän Muhlunniemeen. Kaikille viidelle rantatontille ovat ostajat olleet muualta paikkakunnalta ja näin Äänekosken kaupungille on saatu uusia perheitä asumaan. Muhlunniemen rakentuva ranta-alue osoittaa, että rantatontit ovat haluttuja, vetovoimaisia ja hyviä sijoittumispotentiaalia uusien asukkaiden saamiseksi kuntaan. Kaavamuutoksella tavoitellaan kymmentä (10) tilavaa rantatonttia. Myös hyvällä näkymällä toteutuvia kuivan maan tontteja muodostuu rakennettavan kadun varrelle. Osa kunnallistekniikan kustannuksista katetaan tonttien myynnillä.

Koillisrannan infran rakentaminen on jäänyt toteutumatta perustuen kalliiseen ja pitkään katuverkostoon. Kaavamuutoksella katuverkon pituutta saadaan lyhennettyä, millä on taloudellista merkitystä toteutuskustannuksiin suhteessa voimassa olevaan asemakaavaan. Vaikka tällä hetkellä kaupungin taloudellinen tilanne ei mahdollista uuden infran toteuttamista Koillisrannan alueelle, on hyvä varautua tulevaisuuden tarpeisiin houkuttelevin rantatontein.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää, ettei aloite johda toimenpiteisiin.

Päätös

Hyväksyttiin.
